אין פוסקין יינות לאשה ואם תאמר [1]אלכה אחרי מאהבי נותני לחמי ומימי צמרי ופשתי שמני ושקויי דברים שהאשה משתוקקת עליהן ומאי נינהו תכשיטין דרש רבי יהודה איש כפר [א]נביריא ואמרי לה איש כפר נפור חיל מנין שאין פוסקין יינות לאשה שנאמר [2]ותקם חנה אחרי אכלה בשילה ואחרי שתה שתה ולא שתת אלא מעתה אכלה ולא אכל הכי נמי אנן מדשני קרא בדבוריה קאמרינן מכדי בגוה קא עסיק ואתי מאי טעמא שני ש"מ שתה ולא שתת מיתיבי רגילה נותנין לה רגילה שאני דאמר רב חיננא בר כהנא אמר שמואל רגילה נותנין לה כוס אחד שאינה רגילה נותנין לה שני כוסות מאי קאמר אמר אביי הכי קאמר רגילה בפני בעלה שני כוסות שלא בפני בעלה נותנין לה כוס אחד אינה רגילה בפני בעלה אלא כוס אחד שלא בפני בעלה אין נותנין לה כל עיקר ואי בעית אימא רגילה נותנין לה לציקי קדירה דא"ר אבהו א"ר יוחנן מעשה בכלתו של נקדימון בן גוריון שפסקו לה חכמים סאתים יין לציקי קדרה מערב שבת לע"ש [ב]אמרה להן כך תפסקו לבנותיכם תנא שומרת יבם היתה ולא ענו אחריה אמן תנא כוס אחד יפה לאשה שנים ניוול הוא שלשה תובעת בפה ארבעה אפילו חמור תובעת בשוק ואינה מקפדת אמר רבא לא שנו אלא שאין בעלה עמה אבל בעלה עמה לית לן בה והא חנה דבעלה עמה הואי אכסנאי שאני דאמר רב הונא [א]מנין לאכסנאי שאסור בתשמיש המטה שנאמר [3]וישכימו בבקר וישתחוו לפני ה' וישובו ויבאו אל ביתם הרמתה וידע אלקנה את חנה אשתו ויזכרה ה' השתא אין מעיקרא לא [ג]חומא דביתהו דאביי אתאי לקמיה דרבא אמרה ליה פסוק לי מזוני פסק לה פסוק לי חמרא א"ל ידענא ביה בנחמני דלא הוה שתי חמרא אמרה ליה חיי דמר דהוי משקי ליה בשופרזי כי האי בהדי דקא מחויא ליה איגלי דרעא נפל נהורא בבי דינא קם רבא על לביתיה תבעה לבת רב חסדא אמרה ליה בת רב חסדא מאן הוי האידנא בבי דינא אמר לה [ד]חומא דביתהו דאביי נפקא אבתרה מחתא לה בקולפי דשידא עד דאפקה לה מכולי מחוזא אמרה לה קטלת ליך תלתא ואתת למיקטל אחרינא דביתהו דרב יוסף בריה דרבא אתאי לקמיה דרב נחמיה בריה דרב יוסף אמרה ליה פסוק לי מזוני פסק לה פסוק לי חמרא פסק לה אמר לה [ה]ידענא בהו בבני מחוזא דשתו חמרא דביתהו דרב יוסף בריה דרב מנשיא מדויל אתאי לקמיה דרב יוסף א"ל פסוק לי מזוני פסק לה פסוק לי חמרא פסק לה פסוק לי שיראי אמר לה שיראי למה אמרה ליה לך ולחברך ולחברותך: ונותן לה מטה ומפץ וכו': מפץ ומחצלת למה לה דיהב לה אמר רב פפא באתרא דנהיגי דמלו פוריא בחבלי דמבגר לה ת"ר אין נותנין לה כר וכסת משום ר' נתן אמרו נותנין לה כר וכסת היכי דמי אי דאורחה מאי טעמא דת"ק ואי דלאו אורחה מ"ט דרבי נתן לא צריכא [ו]כגון דאורחיה דידיה ולאו אורחה דידה תנא קמא סבר אמר לה כי אזילנא שקילנא להו וכי אתינא מייתינא להו בהדאי ורבי נתן סבר אמרה ליה זימנין דמיתרמי בין השמשות ולא מצית מייתי להו ושקלת להו לדידי ומגנית לי על ארעא: ונותן לה כפה: אמר ליה רב פפא לאביי

האי

אין ב"ד פוסקין יינות לאשה. שהיין מרגילה לתאות תשמיש: **רגילה שאני.** כיון דאיתו מידוש לה כבר דשה בו ואינו מזיק לבה: **לציקי קדרה.** להטעים תבשיל: **תובעת בפה.** תשמיש: **ויבאו אל ביתם.** והדר וידע אלקנה את חנה: **חומא.** זה שמה: **שופרזי.** גביעים ארוכים שקורין מדירני"ש [פליידרי"ן]: **כי האי.** כמדת אמתי חרועי: **תבעה לבת רב חסדא.** תבע את אשתו לתשמיש: **בקולפי דשידא.** במנעול של ארגז: **קטלא לך סלא.** שכבר ניסת לג' ומתו כדאמר ביבמות בפ' הבא על יבמתו (דף סד:): **למיקטל אחרינא.** שבאת להנשא יוסיף שיקפוץ איש עליך: **לחברך ולחברותך.** שלא אתבזה על הבריות מכבודי הראשון לא בפניך ולא בפני חבירך: **מפץ ומחצלת למה לה.** הרי עור שטוח על מטה טוב מן המפץ. ומשני באתרא דמלו פוריא בחבלי במקום שאין רגילין לעשות סטיה עור למטה אלא סירוגי חבלים: **ומבגר לה.** מלערי לה ומזקינין אותה. לשון בוגרת: **אי דאורחה.** דרך בנות משפחתה: **אורחיה.** דרכו לישן על כרים וכסתות ואנן קיימא לן[י] עולה עמו: **כי אזילנא.** ואני משרה אותך על ידי שליש שקילנא להו בהדאי: **וכי אתינא.** ותשכבי עמי מייתינא להו: **ושקלת לדידי.** מפץ שלי או אם אקנה כר וכסת משלי:

אחרי אכלה. כמו אחרי אכלה מפיק ה' משמע ואף על פי שלא אכלה כדכתיב ותבכה ולא תאכל מ"מ אית לן למידרש הכי ותקם חנה אחרי שעת אכילתה שהיה לה לאכול ואחרי שתה אלקנה וכיתו מון ממנה שלא היה לה לשתות ולכך ויחשבה עלי לשכורה: **שתה** ולא שתת. מדלא קאמר ואחרי שתותה דומיא דאכילה שתלה בה אי נמי אחרי אכול ואחרי שתה כדכתיב (משלי כג) אכול ושתה יאמר לך ומדשני קרא בדבוריה דריש הכי כדמפרש לקמן: **אכלה** ולא אבל. בתמיה וכי תדרוש כמו כן שאין פוסקים מזונות לאיש: **מכדי** בגוה קא עסיק קרא. דהא כתיב חנה בקרא וכתיב נמי אכלה אם כן לכתוב נמי שתותה או לא לכתוב קרא בגוה ולכתוב אכל ושתה: **רגילה** שאני דאמר ר' חיננא כו'. וא"ת ומאי ראיה צריך על זה דבברייתא גופה קתני רגילה משמע דווקא רגילה ויש לומר דר' אלעזר נמי איירי ברגילה דאי בשאינה רגילה כלל בפני בעלה פשיטא דאין פוסקין דאטו יש לנו ליתן לה שאין בעלה נותן לה כשהיתה עמו לכך צריך לאתויי מדרבי חיננא שיש רגילה שנותנים לה כגון שרגילה שני כוסות: **אינה** רגילה בפני בעלה אלא כוס אחד כו'. וזהו פירוש דברי שמואל רגילה נותנין לה כוס אחד היינו שרגילה בשני כוסות ודקאמר שאינה רגילה נותנין לה שני כוסות היינו שאינה רגילה שהיו נותנין לה שני כוסות אלא כוס אחד אין נותנין לה כלל שלא בפני בעלה: **לציקי** קדרה. אברייתא קאי כלומר מברייתא לא תקשי אבל מילתא דשמואל לא מיפרשא אלא כדשנינן: [י]**ונותנין** לה מטה ומפץ. אע"ג דלגבי סדור אמרינן בהמקבל (ב"מ דף קיג: ושם) דנותנין לו מטה ומטה ומפץ משום דשאני גבי אשה דא[ח] הטריחוהו חכמים כ"כ דאפשר לה שתלך ד' אמות אחר אכילה[ט]: **מפץ** ומחצלת למה לה. ר"ת לא גרס מפץ ומחצלת אלא ומחצלת למה דמפץ הוא לך ורלאוי גם לסמיכה ונהי דלשכיבה אין צריך דהא אית לה מטה [י]לסמיכה מיהא צריכה: **ושקלת** להו לדידי כו'. פירש בקונטרס ושקלת לדידי מפץ שלי ואין להקשות א"כ תסגי לה בשני מפלין דשמא מתוך שהוא מעונג שעד עתה הורגל לשכב על כר יטול שני מפלין לעצמו ורבינו יצחק בן רבי מאיר ז"ל לא גרים ושקלת לדידי ואינה מתרעמת אלא שרוצה לעלות עמו ולשכב על כר אע"פ שלעצמו אין לו עכשיו וכן משמע דלפטור טענה דקא טעין בעלה אליבא דרבנן קא אתי:

רב

מסורת הש"ס

א) [נ"ל גבוריא ואמרי לה איש כפר גבור חיל כך איתא במגילה יח.], ב) [לקמן סו:], ג) [נ"ל חומה כה"א וכ"א ביבמות סד: וכ"א להדיא בש"ע אה"ע סימן קטו סעיף לד], ד) נ"ל חומה. רש"ל, ה) [לעיל מח.], ו) [לעיל מח. סא.], ז) [נ"ל ונותן ושייך למשנה דלעיל סד:], ח) עי' מהרש"א, ט) [בב"מ מילתו באופן אחר], י) וכן תוכח בפ' המקבל קיג: דקאמר דנותנין מטה ומפץ ואמאי יתנו כר או כסת או מחצלת הראוי לשכיבה אלא דנותנין לו מפץ משום דראוי גם לסמיכה. ת"י,

◆

תורה אור השלם

1. כִּי זָנְתָה אִמָּם הֹבִישָׁה הוֹרָתָם כִּי אָמְרָה אֵלְכָה אַחֲרֵי מְאַהֲבַי נֹתְנֵי לַחְמִי וּמֵימַי צַמְרִי וּפִשְׁתִּי שַׁמְנִי וְשִׁקּוּיָי: הושע ב ז

2. וַתָּקָם חַנָּה אַחֲרֵי אָכְלָה בְשִׁלֹה וְאַחֲרֵי שָׁתֹה וְעֵלִי הַכֹּהֵן יֹשֵׁב עַל הַכִּסֵּא עַל מְזוּזַת הֵיכַל יְיָ: שמואל א א ט

3. וַיַּשְׁכִּמוּ בַבֹּקֶר וַיִּשְׁתַּחֲווּ לִפְנֵי יְיָ וַיָּשֻׁבוּ וַיָּבֹאוּ אֶל בֵּיתָם הָרָמָתָה וַיֵּדַע אֶלְקָנָה אֶת חַנָּה אִשְׁתּוֹ וַיִּזְכְּרֶהָ יְיָ: שמואל א א יט

◆

מוסף רש"י

דאורחיה דידיה. לבנות משפחתו עושין כן (לעיל מח.).

עין משפט נר מצוה

קיח א מיי' פכ"א מהל' איסורי ביאה הלכה טו סמג עשין מח טור ש"ע א"ח סימן רמ סעיף יג וטוש"ע אה"ע סימן כה סעיף ז:

קיט ב מיי' פי"ב מהל' אישות הלכה י יא סמג עשין מח ולאוין פא טוש"ע אה"ע סימן ע סעיף ג:

◆

לעזי רש"י

מדירני"ש.
כוסות עשויות עץ מגריד.

◆

תוספות רי"ד

מיתיבי רגילה נותנים לה כוס א' רגילה שאני תני כוס א' יפה לאשה שנים (שוו) [ניוול] הוא לה ג' תובעת בפה ד' אפי' חמור תבעה אינה מקפדת א"ר לא אמרן אלא שאין בעלה עמה אבל בעלה עמה בעלה משמרה. אר"י מנין לאכסנאי שאסור בהשמיש המטה שנאמר וישכימו בבקר וגו' וידע אלקנה את אשתו השתא אין מעיקרא לא: (הימא) [חומא] דביתהו דאביי אתיא לקמיה דרבא אמרה פסיקי לי מזונות פסיק לה פסיקי לי חמרא אמר לה ידענא ביה בנחמני [א] דלא הוי משקה בשופריזי [כי האן] לך חמרא א"ל בחיי דמר דהוה משקה לי בשופריזי כי האי פי' בגביעות (מרובים) [גדולים] כזורע: דביתהו דר"י בריה דרבא אתיא לקמיה דר"נ בריה דר"י א"ל פסוקי לי מזוני פסק לה פסיקי לי חמרא פסק לה א"ל ידענא בהו בבני מחוזא דרגילו דשתו חמרא: דביתהו דר"י בריה דר"מ מדויל אתיא לדינא קמיה דר"י א"ל פסוק לי מזוני פסק לה פסוק לי חמרא פסק לה פסוק לי שיראי א"ל שיראי למה לך א"ל לחברך ולחברותך פי' (להנאתן) [להתנאות בהן] בפני הבריות ולא אתבזה מכבודי הראשון ומכאן מוכח וגם ממאי דאמרי' לקמן מותר בלאות אלמנה ליורשים שחייבים

[א] גירסת רבינו בכאן אינו מדוקדק ואולי דטס"ה וצ"ל כמו דאיתא בגמ'.